

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2008-2-139
Karar Sayısı : 08-52/792-321 (Önaraştırma)
Karar Tarihi : 11.9.2008

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Tuncay SONGÖR, M. Sıraç ASLAN, Süreyya ÇAKIN,
Mehmet Akif ERSİN, Dr. Mustafa ATEŞ, İsmail
Hakkı KARAKELLE

B. RAPORTÖRLER : Hakan BİLİR, Evrim Özgül KAZAK

C. ŞİKAYET EDEN : Serbest Telekomünikasyon İşletmecileri Derneği
(TELKODER)
GMK Bulvarı Şehit Daniş Tunalıgil Sok. No: 2/34
06570 Maltepe/Ankara

20 **D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA**
YAPILAN :- Türk Telekomünikasyon A.Ş.
Turgut Özal Bulvarı 06103 Aydınliköyler/Ankara

E. DOSYA KONUSU : Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin nihai kullanıcıya yönelik perakende tarifelerini, uzak mesafe telefon hizmeti işletmecilerine yönelik toptan tarifelerinin altında belirlemek suretiyle hakim durumunu kötüye kullandığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ : Şikayet dilekçesinde özetle;

- 30 - TELKODER üyesi firmaların, Türk Telekomünikasyon A.Ş.'nin (Türk Telekom) tekel hakkının sona erdiği tarihten bu yana, illerarası ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerini yürüten işletmeciler olduğu,
- TELKODER üyesi işletmecilerin, her türlü teknoloji kullanılarak illerarası ve/veya uluslararası telefon hizmeti sunulması olarak tanımlanan "Uzak Mesafe Telefon Hizmeti (UMTH) İşletmecileri" olarak adlandırıldığı,
- UMTH işletmecilerinin, UMTH sunabilmeleri için Türk Telekom'dan satın aldıkları hizmetlere karşılık,
- 40 a) Çağrı başlatma arabağlantı noktası aylık port kirası,
b) Çağrı başlatma arabağlantı ücreti,
c) Uzak mesafe kiralanan kiralık devre veya omurga ücreti,
d) Çağrı sonlandırma arabağlantı ücreti,
e) Çağrı sonlandırma arabağlantı noktası aylık port kirası maliyetlerine katlanmak zorunda kaldıkları,
- Bir UMTH işletmecisi için söz konusu hizmetlerin maliyetinin (Çağrı başlatma arabağlantı noktası port kirası =0.17 Ykr/dk., çağrı başlatma arabağlantı ücreti= 3.00 Ykr/dk., şehirlerarası kiralık devre maliyeti= 0.66 Ykr, çağrı sonlandırma arabağlantı ücreti= 3.00 Ykr/dk., çağrı

- 50 sonlandırma arabağlantı noktası port kirası= 0.17 Ykr/dk. olmak üzere) toplam 7.00 Ykr/dk. olduğu, buna karşılık Türk Telekom tarafından şehirlerarası telefon hizmetinin perakende olarak (Türk Telekom'un 21.07.2007 tarihli şehirlerarası Şirkethatt tarifesi perakende fiyatı) 6,86 Ykr/dk. fiyattan sunulduğu,
- Söz konusu durumun toptan fiyatların perakende fiyatların üzerinde kaldığı bir fiyat sıkıştırmasına işaret ettiği,
 - Bu durumda UMTH işletmecilerine, hizmetin ticari açıdan sunulmasını imkansız kılan eksi %6'lık bir marj bırakıldığı,
 - UMTH işletmecilerinin bu dönemin geçici olduğunu düşünerek zararına da olsa hizmet vermeye devam ettikleri
- belirtilerek, konunun incelenmesi talep edilmiştir.

- 60 **G. DOSYA EVRELERİ** : Kurum kayıtlarına 04.03.2008 tarih ve 1345 sayı ile giren başvuru üzerine, 4502 sayılı Kanun'la değişik 2813 sayılı Telsiz Kanunu'nun 7. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, 27.03.2008 tarih ve 1083 sayılı yazı ile Telekomünikasyon Kurumu'ndan görüş talep edilmiş, Telekomünikasyon Kurumu görüşü 7.7.2008 tarih ve 4267 sayılı kayıt numarasıyla Kuruma intikal etmiştir. Anılan başvuru ve Telekomünikasyon Kurumu görüşü üzerine hazırlanan, 11.07.2008 tarih ve 2008-2-139/İİ-08-HB sayılı İlk İnceleme Raporu 14.7.2008 tarih ve REK.0.06.00.00-110/224 sayılı Başkanlık önergesi ile Rekabet Kurulu'nun 17.7.2008 tarih ve 08-45/639-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve Türk Telekomünikasyon A.Ş. hakkında
- 70 önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. Bunun üzerine yapılan incelemeler sonucunda hazırlanan 22.08.2008 tarih, 2008-2-139/ÖA-08-HB sayılı Önaraştırma Raporu, 27.08.2008 tarih ve REK.0.06.00.00-110/269 sayılı Başkanlık önergesi ile 08-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; başvuru konusu ile ilgili olarak Türk Telekomünikasyon A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

80 **I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME**

I.1. Uzak Mesafe Telefon Hizmeti (UMTH)

- Bilindiği gibi 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nda yapılan değişiklik ile Türk Telekom'un, kişisel telekomünikasyon tesisleri ile telekomünikasyon hizmetlerine ilişkin imtiyaz sözleşmeleri veya telekomünikasyon ruhsatları veya genel izinlerinde ilgili işletmeci tarafından kurulması öngörülen telekomünikasyon altyapısı hariç olmak üzere, tüm telekomünikasyon altyapısının kurulması ve işletilmesi de dahil olacak şekilde, telekomünikasyon
- 90 şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerindeki tekeli 31.12.2003 tarihi itibarıyla kaldırılmıştır. Türk Telekom'un tekel hakkının kaldırılmasından sonra, telekomünikasyon sektöründe daha önce yalnızca Türk Telekom tarafından yürütülen birçok faaliyet alanı özel teşebbüslerin faaliyetlerine açılmıştır. Başvuru konusunu oluşturan UMTH, rekabete açılan bu alanlardan birini oluşturmaktadır.

UMTH, Telekomünikasyon Kurumu (TK) tarafından çıkarılan *Telekomünikasyon Hizmet ve Altyapılarına İlişkin Yetkilendirme Yönetmeliği*'nin "Uzak Mesafe Telefon Hizmeti" başlıklı EK-A9'unda;

100 *"..işletmecilere ait her türlü telekomünikasyon şebekesi ve altyapısı üzerinden her türlü teknolojiyi kullanarak kullanıcılara illerarası ve/veya uluslararası telefon hizmeti sunulması"*

olarak tanımlanmıştır. Yönetmelik'te illerarası telefon hizmeti "Çağrı başlatma ve sonlandırma noktalarının farklı illerde olduğu veya kullanıcıların sıfır (0) önsabitini çevirerek eriştikleri telefon hizmeti", uluslararası telefon hizmeti ise "Çağrı başlatma noktasının Türkiye'de sonlandırma noktasının Türkiye dışında olduğu telefon hizmeti ve çağrı başlatma noktasının Türkiye dışında, sonlandırma noktasının Türkiye'de olduğu telefon hizmeti" olarak tanımlanmıştır.

110 Yukarıda yer verilen ifadelerden görüldüğü üzere UMTH, 2004 yılı öncesinde Türk Telekom tarafından tekel olarak sunulan illerarası ve uluslararası telefon hizmetlerinden oluşmaktadır. Şikayet dilekçesinde belirtildiği üzere UMTH işletmecileri, söz konusu hizmetleri sunabilmek için;

a) Çağrının başlatılması ve sonlandırılması aşamalarında, abone ile doğrudan bağlantısı olmayan UMTH işletmecinin Türk Telekom vasıtası ile abone ile irtibatlandırılması amacıyla, çağrı başlatma ve sonlandırma işlemleri için arabağlantı ve

120 b) Türk Telekom şebekesinde başlatılan çağrının sırasıyla, nihai kullanıcıdan Türk Telekom'un arabağlantı santraline, bu santralden UMTH işletmecisinin santraline, buradan UMTH işletmecisinin diğer ilde sahip olduğu santrale, bu santralden söz konusu ildeki Türk Telekom'un arabağlantı santraline ve Türk Telekom tarafından devralınan çağrının, bu santralden kullanıcıya aktarılması aşamalarında, çağrıyı taşımak için Türk Telekom'dan devre kiralamak karşılığında :

- a) Çağrı başlatma arabağlantı noktası aylık port kirası,
- b) Çağrı başlatma arabağlantı ücreti,
- c) Uzak mesafe kiralanan kiralık devre veya omurga maliyeti,
- d) Çağrı sonlandırma arabağlantı ücreti ve
- e) Çağrı sonlandırma arabağlantı noktası aylık port kirası

130 maliyetleri ile karşılaşmaktadır. Yapılan değerlendirmelerde, şikayet dilekçesinde yer verildiği üzere, söz konusu hizmetlerin tamamının Türk Telekom'dan temin edildiği varsayılmıştır¹.

I.2. Değerlendirme

Yukarıda detaylı olarak açıklandığı üzere UMTH sunulabilmesi, Türk Telekom'dan çeşitli hizmetlerin sağlanmasına bağlıdır. Türk Telekom'un kendisinin de, nihai kullanıcılara, illerarası ve/veya uluslararası telefon hizmeti sunduğu ve talep ettiği arabağlantı ücretleri ile kiralık devre tarifelerinin aynı

¹ Çağrının UMTH işletmecisi santralleri arasında taşınması işleminin, kiralık devreler dışında örneğin uydu aracılığı ile de sağlanması mümkündür.

140 zamanda rakibi olan işletmecilerin maliyet unsuru olduğu göz önüne alındığında, UMTH işletmecilerinin faaliyetlerine devam edebilmelerinin, maliyetleri üzerine ekledikleri makul kar marjıyla ortaya çıkan son kullanıcı fiyatları ile Türk Telekom'un perakende fiyatlarıyla rekabet edebilmelerine bağlı olduğu görülmektedir.

150 Şikayet dilekçesinde yer alan ifadelere göre; UMTH işletmecileri şehirlerarası bir görüşme için Türk Telekom'dan satın aldıkları hizmetler karşılığında toplam 7.00 Ykr/dk. öderken, söz konusu hizmet Türk Telekom tarafından son kullanıcıya 6,86 Ykr/dk.'dan sunulmakta, bu durumda UMTH işletmecilerine hizmetin sunulmasını imkansız kılan -%6'lık bir marj bırakılmaktadır. Bu anlamda şikayet dilekçesinde, UMTH işletmecilerinin maruz kaldığı toptan fiyatların, Türk Telekom'un perakende fiyatlarının üzerinde kaldığı ifade edilerek, Türk Telekom'un fiyat sıkıştırması yoluyla hakim durumunu kötüye kullandığı iddialarına yer verilmektedir.

Komisyon düzenlemelerine göre fiyat sıkıştırması kavramı²;

- Hakim durumda bulunan firmanın, kendisinin de kullandığı hizmetler için alt pazarda rakiplerine sunduğu ücretler üzerinden rekabetçi pazarlarda kar sağlayamaması veya,
- Hakim durumdaki firmanın rakiplerine sunduğu erişim fiyatları ile hakim durumdaki firmanın rekabetçi pazarda kullanıcılara sunduğu fiyatlar arasındaki marjın, etkin bir rakibin rekabetçi pazarda normal kar sağlaması için yeterli olmaması hallerinde ortaya çıkan durumu

160 ifade etmektedir.

Bu durumda fiyatı sıkıştırması iddiasının değerlendirilebilmesi bakımından, Türk Telekom'un uzak mesafe telefon hizmeti için nihai kullanıcılardan talep ettiği perakende fiyatlar ile UMTH işletmecilerine bu hizmeti sunabilmeleri için sağladığı hizmetlerin fiyatının karşılaştırılması ve arada kalan marjın rekabetçi bir pazarda UMTH işletmecilerinin normal kar sağlaması için yeterli olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Ancak söz konusu değerlendirmeye geçilmeden önce, Türk Telekom'un şikayete konu tarifelerinin düzenlemeler ile ilişkisinin ortaya konulması gerekmektedir.

170 **I.2.1. Türk Telekom Tarafından UMTH İşletmecilerine Toptan Sunulan Hizmetlere İlişkin Ücretlerin Değerlendirilmesi**

Daha önce ifade edildiği gibi, UMTH işletmecileri Türk Telekom'dan toptan olarak sağladığı hizmetlere karşılık, arabağlantı ve kiralık devre ücretleri ödemektedir. Türk Telekom tarafından sağlanan arabağlantı ve kiralık devre hizmetlerine ilişkin düzenlemeler aşağıdaki gibidir:

² Notice on the application of the competition rules to access agreements in the telecommunications sector, Framework, relevant markets and principles (98/c 265 /02)

I.2.1.1. Arabağlantı Ücretlerine İlişkin Düzenlemeler

406 sayılı Kanun'un 10. maddesinde;

180 *“Bütün işletmecilerin ve kişisel telekomünikasyon tesislerini kullananların ara bağlantı talepleri, ilgili mevzuatta belirlenen haller saklı kalmak üzere, ara bağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler tarafından karşılanır. Ara bağlantı sağlama yükümlülüğü olan işletmeciler, bu maddeye dayanarak çıkarılacak yönetmelik çerçevesinde Kurum tarafından belirlenir. Ancak, Türk Telekom her halde ara bağlantı sağlama görev ve yükümlülüğüne tabidir. Kurum tarafından ara bağlantı sağlama yükümlülüğü getirilen işletmeciler ve Türk Telekom “ara bağlantı yükümlüsü” olarak anılır.*

190 *Ara bağlantı yükümlüleri, ara bağlantıya ilişkin talepleri bu madde hükümleri çerçevesinde ve eşitlik, ayırım gözetmeme, şeffaflık, açıklık, maliyet ve makul kâra dayalı olma ilkeleri temelinde ve ara bağlantı yükümlülerinin veya bunların ortaklarının, iştiraklerinin veya ortaklıklarının, kendi hizmetleri için sağladıkları ile aynı koşul ve kalitede karşılamakla yükümlüdürler. Ara bağlantı sağlanmasına ilişkin teknik olarak imkân dahilinde olan ve ekonomik olarak orantısız maliyetler ihtiva etmeyen talepler, makul ve haklı sebepler saklı kalmak üzere kabul edilir.*

....

200 *Ara bağlantı anlaşması ilk talepten itibaren azami üç ay içerisinde sonuçlandırılmadığı takdirde, Kurum, ara bağlantı talep eden tarafın başvurusu halinde, kamu menfaati gözetilerek belirleyeceği esaslar çerçevesinde taraflar arasında uzlaştırma prosedürü işletir ve kamu menfaati açısından makul ve gerekli gördüğü diğer tedbirleri alabilir....”*

210 *ifadeleri yer almaktadır. 14.6.2007 tarih ve 26552 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ve kapsamı “İşletmecilerin erişim ve arabağlantıya ilişkin hak ve yükümlülükleri ile söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesinde uygulanacak hükümler” olarak belirlenen Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği’nin 10 (2) maddesinde “..Kurum, ayırım gözetmeme yükümlülüğü getirilen işletmecilere referans erişim ve/veya arabağlantı teklifleri hazırlama yükümlülüğü getirebilir.” ve 10 (4) maddesinde “Kurum, 5.i maddede belirtilen ilkeleri göz önünde bulundurarak, referans erişim ve/veya arabağlantı tekliflerinde değişiklik yapılmasına karar verebilir. İşletmeciler, Kurumun talep ettiği değişiklikleri belirtilen biçimde ve sürede yerine getirmekle yükümlüdür. İşletmeciler, Kurum tarafından onaylanan veya değiştirilerek onaylanan teklifleri Kurumun onayını müteakip bir hafta içinde kolay erişilebilir bir şekilde ve asgari olarak internet sitelerinde yayımlamakla yükümlüdür.” ifadelerine yer verilmiştir.*

220 *Benzer şekilde, Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrasında TK’nın ilgili pazarlarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecileri belirleyebileceği ve bu işletmecilere arabağlantı dahil olmak üzere, Yönetmeliğin 7 ila 15. maddelerinde belirtilen yükümlülüklerden birini, birkaçını ya da tamamını getirebileceği düzenlenmektedir. Yönetmeliğin 17. maddesinde işletmecilerin erişim ve/veya arabağlantı tarifelerini Yönetmelikte yer alan ilkeleri göz önüne almaları koşuluyla kendi aralarında müzakere ederek serbestçe*

belirleyebileceği belirtilmekte ve sözleşme serbestisi esasına yer verilmektedir. Yönetmeliğin 11. maddesinin 1. fıkrasında işletmecilerin arabağlantı tarifelerini Yönetmelikte yer verilen esaslar çerçevesinde serbestçe belirleyebileceği, 2. fıkrasında ise TK'nın ilgili pazarda etkin piyasa gücüne sahip işletmecilere, tarifelerini maliyet esaslı olarak belirleme yükümlülüğü getirebileceği belirtilmektedir.

- 230 Yönetmeliğin 11. (3) maddesinde; *“Kurum, tarifelerin maliyet esaslı belirlenmediğine karar vermesi halinde tarifeleri maliyet esasına göre belirler. Kurum, tarifeleri maliyet esasına göre belirleyinceye kadar diğer ülke uygulamalarını ve işletmecilerin maliyet yapılarını uygun olduğu ölçüde dikkate alarak tarifelere üst sınır koyabilir. Kurumun belirlediği tarifeler bağlayıcıdır.”* ifadelerine yer verildikten sonra, *“Uzlaşmazlıkların Çözümü”* başlıklı 18. maddesinde işletmecilerin belirli bir süre içinde uzlaşma sağlayamamaları halinde, taraflardan herhangi birinin TK'dan uzlaştırma prosedürünün işletilmesini talep edebileceği hüküm altına alınmaktadır. Yine aynı maddede, uzlaşma sağlanamaması halinde TK'nın anlaşma için uygun gördüğü ve işletmeciler için bağlayıcı olan hüküm, koşul ve ücretleri belirlemeye yetkili olduğu ifade edilmektedir³.
- 240 Yukarıda yer verilen konu ile ilgili düzenlemeler çerçevesinde gerçekleşen arabağlantı ücretinin belirlenmesine yönelik uygulamalar, çağrı sonlandırma ücretinin hangi kriterler ışığında belirlendiğini ortaya koymaktadır. Halihazırda Türk Telekom'un UMTS işletmecilerine uygulamış olduğu arabağlantı ücreti, TK tarafından kamuoyuna duyurulan referans arabağlantı ücretini yansıtmaktadır.

01.03.2007 – 31.3.2008 tarihleri arasında geçerli olan standart referans arabağlantı ücretleri aşağıdaki gibidir⁴:

³ Yönetmeliğin Geçici 1. maddesinde “23.5.2003 tarihli ve 25116 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Erişim ve Arabağlantı Yönetmeliği’ne dayanılarak yayımlanan tebliğler, alınan Kurul kararları ile yapılan diğer idari işlemler konuya ilişkin yeni bir işlem yapılana kadar geçerliliğini muhafaza eder.” hükmüne yer verilmiştir. Dolayısıyla, Yönetmeliğin yayımlandığı tarih olan 14.6.2007 tarihinden önce yayımlanan tebliğler ve alınan Kurul kararları yeni bir düzenleme yapılana kadar geçerliliğini korumaktadır.

⁴20.02.2008 tarih ve 2008/DK-07/136 sayılı Telekomünikasyon Kurulu Kararı ile; 1 Nisan 2008 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere Standart Arabağlantı Referans Ücret Tarifeleri aşağıdaki şekilde belirlenmiştir

Türk Telekomünikasyon A.Ş. Şebekesinde Çağrı Başlatma ve Çağrı Sonlandırma Ücretleri (Ykr/dk)		GSM Şebekelerinde Çağrı Sonlandırma Ücretleri (Ykr/dk)		
		Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Vodafone Telekomünikasyon A.Ş.	Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.
Alan İçi	Alan Dışı	9,10	9,50	11,20
1,71	2,70			

- Ücretler nettir (vergiler hariçtir).

Tablo 1: Standart Arabağlantı Referans Ücret Tarifeleri

Uygulanma Tarihi	Şikayetçi Şebekesinde Çağrı Başlatma ve Sonlandırma Ücretleri (YKr/dk)		GSM Şebekelerinde Çağrı Sonlandırma Ücretleri (YKr/dk)		
			Turkcell İletişim Hizmetleri A.Ş.	Vodafone Telekom	Avea İletişim Hizmetleri A.Ş.
	Alan İçi	Alan Dışı			
01.01.2007	2,0	3,7	14	15,2	17,5
01.03.2007	1,89	3,0	13,6	14,5	16,7

- Ücretler nettir (vergiler hariçtir).
- Aylık TÜFE oranının yüzde 5'i geçmesi durumunda ücretler Kurum tarafından gözden geçirilecektir.

Şikayet dilekçesindeki hesaplamalarda da kullanılan söz konusu arabağlantı ücretinin, Türk Telekom ile çeşitli işletmeciler arasında yürütülen arabağlantı görüşmeleri sonrasında anlaşma sağlanamaması sonucunda Telekomünikasyon Kurumu tarafından uzlaştırma prosedürü sonucunda uygun görülen ücret olarak da uygulandığı anlaşılmaktadır.

TK tarafından gönderilen yazıda da bu husus ile ilgili olarak,

“ ..İlgili işletmecilerin, uygun olduğu ölçüde kendi standart hüküm ve şartları içine dahil edebilecekleri Standart Arabağlantı Referans Ücret Tarifeleri onaya tabi olmamakla birlikte, işletmeciler arasında arabağlantı ücretlerine ilişkin olarak ortaya çıkan uzlaşmazlıkların çözümünde referans olarak uygulanmakta ve Kurumun uzlaştırma kapsamında belirlediği ücretlerin tespitinde esas alınmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu arabağlantı ücretleri doğrudan işletmecilerce sözleşmelere dercedilmemesi halinde, uzlaştırma prosedürü neticesinde uygulanır hale gelmekte olup, son tahlilde uygulamadaki ücretlerin Kurum tarafından belirlenmekte olduğunun kabul edilmesi gerekmektedir..”

ifadelerine yer verildiği görülmektedir. Buraya kadar yer verilen bilgilerden görüldüğü üzere, Türk Telekom'un, 406 sayılı Kanun'un 10 maddesi gereğince arabağlantı yükümlüsü olduğu, ilgili işletmeciler ve Türk Telekom ile arabağlantı yapma talebinde bulunan bir UMTS işletmecisinin arabağlantı ücretlerini karşılıklı müzakereler sonucunda serbestçe belirleyebileceği ancak taraflar arasında anlaşma sağlanmadığı durumlarda, TK tarafından uzlaştırma prosedürü başlatılacağı ve TK'nın tarafları bağlayıcı arabağlantı ücretlerine karar vereceği ve halihazırdaki arabağlantı ücretlerinin de tüm bu aşamalar sonucunda, düzenleyici otorite tarafından belirlendiği anlaşılmaktadır.

1.2.1.2. Kiralık Devre Ücretlerine İlişkin Düzenlemeler

290 Bilindiği üzere, 406 sayılı Kanun'a göre işletmeciler kural olarak, telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve/veya altyapı işletilmesi karşılığında alacakları ücretleri ilgili mevzuat, tabi oldukları görev veya imtiyaz sözleşmesi, telekomünikasyon ruhsatı veya genel izin ile TK düzenlemelerine aykırı olmayacak şekilde serbestçe belirleyebilmektedirler. Bununla birlikte, 406 sayılı Kanun'un 29. maddesinde bir işletmecinin ilgili telekomünikasyon hizmetlerinde, hukuki veya fiili bir tekel olduğunun veya ilgili hizmet veya coğrafi piyasada hakim konumda bulunduğu belirlendiği hallerde TK'nın, hat ve devre kiralari da dahil olmak üzere telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve/veya altyapı işletilmesi karşılığında işletmecilerin alacakları ücretlerin hesaplanma yöntemleri ile üst sınırlarını tayin ve tespit etmeye yetkili olduğu hükmüne yer verilmiştir⁵.

300 Tarifelerin onaylanmasına yönelik detaylı düzenleme ise, TK tarafından Tarife Yönetmeliği'ne dayanılarak hazırlanan "Sabit Telefon Şebekesine Erişim veya Sabit Şebeke Üzerinden Arama Hizmetlerine Yönelik İlgili Piyasalarda Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecilerin Bazı Hizmetlerine İlişkin Tarifelerin Tavan Fiyat Yöntemi ile Usul ve Esaslara İlişkin Tebliğ" ile yapılmıştır.

Daha önce ifade edildiği üzere 31.12.2003 tarihi itibarıyla telekomünikasyon şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetlerindeki tekeli kaldırılan Türk Telekom, Telekomünikasyon Kurulu'nun, 11.05.2004 tarih ve 2004/246 sayılı kararı ile telekomünikasyon şebekeleri üzerinden sunulan ulusal ve uluslararası ses iletimini ihtiva eden telefon hizmetleri ile tüm telekomünikasyon altyapısında fiili tekele sahip işletmeci olarak belirlenmiştir. 17.03.2006 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2006/DK-10/142 sayılı Telekomünikasyon Kurulu Kararında ise Türk Telekom,

- 310
- Perakende seviyede sabit telefon şebekesine erişim hizmeti piyasasında (düşük seviyede ve yüksek seviyede erişim kısımlarının tamamında),
 - Coğrafi olmayan numaralara yapılan aramalar ile mobile doğru yapılan aramalar dahil olmak üzere - sabit bir yerde sunulan iliçi, illerarası ve uluslararası telefon arama hizmetleri piyasalarında,
 - Perakende asgari kiralık hat grubuna ilişkin ilgili piyasada; perakende seviyede sunulan 2 Mbit/sn üzeri kiralık devrelere, uluslararası kiralık devrelere ve ulusal bazda kapasite sağlayan diğer kiralık devre hizmetlerine (ATM, F/R, Metro Ethernet, G.SHDSL vb.) ilişkin ilgili piyasa(lar)da; toptan kiralık hat omurga kısmına ilişkin ilgili piyasada; toptan
- 320

⁵ Söz konusu madde hükmü ve ilgili diğer Kanun hükümlerine dayanılarak TK tarafından hazırlanan ve 28.08.2001 tarih ve 24507 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tarife Yönetmeliği" ile, ilgili telekomünikasyon hizmetlerinde, bir işletmecinin hukuki veya fiili bir tekel olduğunun veya ilgili hizmet veya coğrafi piyasada hakim konumda bulunduğu veya etkin piyasa gücüne sahip olduğunun belirlendiği hallerde, işletmecinin kullanıcılara sunduğu telekomünikasyon hizmetlerinde uygulanacak tarifelerin onaylanması ve denetlenmesine dair esaslar belirlenmiştir.

seviyede sunulan uluslararası kiralık devrelere ve ulusal bazda kapasite sağlayan diğer kiralık devre hizmetlerine ilişkin ilgili piyasa(lar)da,

- Sabit şebekede toptan çağrı başlatma piyasasında ve sabit şebekede toptan çağrı taşıma piyasasında,
- 330 - Kendi şebekesi üzerinde toptan çağrı sonlandırma piyasasında,
- Genişbant ve ses hizmetlerinin sunumu için bakır kablo ağına paylaşımlı erişimi de içeren toptan ayrıştırılmış erişim piyasasında ve
- Toptan genişbant erişim hizmetlerine ilişkin ilgili piyasada,

etkin piyasa gücüne sahip işletmeci⁶ olarak belirlenmiştir.

TK tarafından Kurumumuza gönderilen yazıda da konu ile ilgili olarak,

- 340 *“..TELKODER tarafından yapılan hesaplamada kullanılan şehirlerarası kiralık devre ve port kirası maliyetine esas teşkil eden yurtiçi sayısal kiralık devre tarifeleri ise yapılan maliyet analizine göre, 28.08.2001 tarih ve 324507 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tarife Yönetmeliği çerçevesinde, 2004 yılında Kurum tarafından onaylanmıştır.”*

bilgilerine yer verilmiştir.

Yukarıda yer verilen düzenlemeler çerçevesinde, sabit telefon şebekesine erişim ve sabit şebeke üzerinden arama hizmetlerinde, Telekomünikasyon Kurulu Kararı ile etkin piyasa gücüne sahip işletmeci olarak belirlenen Türk Telekom'un, kiralık devrelerde dahil olmak üzere telekomünikasyon hizmetlerinin yürütülmesi ve/veya altyapı işletilmesi karşılığında talep ettiği tüm ücretlerin, TK tarafından onaylandığı görülmektedir.

350 **1.2.2. Türk Telekom Tarafından Perakende Sunulan Hizmetlere İlişkin Ücretlerin Değerlendirilmesi**

- 360 Şikayet dilekçesinde Türk Telekom'un nihai kullanıcılara yönelik uzak mesafe ses hizmetine yönelik perakende fiyatlarının aynı hizmeti veren UMTH işletmecilerine uyguladığı toptan fiyatlarından düşük olduğu iddialarına yer verilmektedir. Bu anlamda Türk Telekom hakkındaki fiyat sıkıştırması iddiaları bakımından değerlendirilmesi gereken bir diğer konu ise perakende ücretlerdir. Kiralık devre ücretlerine ilişkin bölümde yer verildiği üzere, “*Tarife Yönetmeliği*” ile ilgili telekomünikasyon hizmetlerinde, bir işletmecinin hukuki veya fiili bir tekel olduğunun veya ilgili hizmet veya coğrafi piyasada hakim konumda bulunduğu veya etkin piyasa gücüne sahip olduğunun

⁶Etkin piyasa gücü, TK tarafından hazırlanan ve 7.1.2007 tarih ve 2639 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan “*Etkin Piyasa Gücüne Sahip İşletmecilerin Belirlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik*”e göre, “*işletmecinin ilgili pazarda tek başına ya da diğer işletmecilerle birlikte rakiplerinden, kullanıcılarından ve tüketicilerinden fark edilebilir bir şekilde bağımsız olarak hareket edebilmesine imkan sağlayan, hakim konuma eşdeğer, ekonomik gücü*” ifade etmektedir.

belirlendiği hallerde, işletmecinin kullanıcılara sunduğu telekomünikasyon hizmetlerinde uygulanacak tarifelerin onaylanması ve denetlenmesine dair esaslar belirlenmiştir. TK tarafından Kurumumuza gönderilen yazıda da;

370 *“..Türk Telekomünikasyon A.Ş.’nin perakende tarifeleri, Tarife Yönetmeliği kapsamında tavan fiyat düzenlemesine tabidir. Tavan fiyat düzenlemesi ile aşırı fiyat artışlarının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Perakende seviyedeki fiyat indirimlerine (fiyat sıkıştırması) yönelik olarak ise rekabete açılan illerarası, uluslar arası ve mobil şebekeye doğru arama hizmetlerini sunmak üzere pazara yeni giriş yapan bir UMTH işletmecisinin hizmet sunmak için katlandığı şebeke maliyetleri dahil toptan çağrı maliyetleri göz önünde bulundurularak Türk Telekom’un ilgili arama hizmetleri için teklif ettiği perakende tarifeler arasında kalan marj üzerinden değerlendirme yapılmaktadır.”*

ifadelerine yer verilmiştir. Görüldüğü üzere, Türk Telekom tarafından nihai kullanıcılara yönelik olarak uygulanan perakende ücretlerin, ilgili mevzuatın usul ve prensipleri çerçevesinde TK tarafından onaylanmış ücretler olduğu anlaşılmaktadır.

I.3. Genel Değerlendirme

380 Şikayet dilekçesinde, Türk Telekom’un nihai kullanıcılara yönelik perakende fiyatlarının, aynı hizmetin sunumu için UMTH işletmecilerine uyguladığı toptan fiyatlarının altında kalmasının fiyat sıkıştırması yoluyla hakim durumun kötüye kullanılması olarak kabul edilmesi gerektiği ifade edilmektedir.

390 Bilindiği gibi Rekabet Kurulu’nun telekomünikasyon sektöründe yapacağı incelemelere yönelik alacağı kararlar öncesinde TK’nın görüşünün alınması zorunludur. TK telekomünikasyon sektöründe rekabetin sağlanması amacı da dahil olmak üzere bir takım öncül düzenlemeler yapmaktadır. Rekabet Kurulu ise telekomünikasyon sektörüne ilişkin olarak yaptığı bütün incelemelerde, söz konusu düzenlemeleri dikkate alarak, söz konusu düzenlemelerin sınırları içerisinde teşebbüslerin kendi iradeleri ile ortaya koydukları davranışları inceleme konusu yapmaktadır.

Yukarıda yer verilen ve Türk Telekom’un perakende ve toptan olarak sunulan hizmetlerine ilişkin değerlendirme sonucunda, arabağlantı ücretlerinin taraflar arasında serbestçe belirlenebileceği ancak halihazırdaki durumda olduğu gibi, anlaşmanın sağlanamadığı hallerde, uzlaştırma prosedürü sonrasında TK tarafından belirlenen ücretlerin geçerli olduğu, Türk Telekom’un kiralık devre ücretlerinin Tarife Yönetmeliği çerçevesinde TK tarafından onaylandığı, Türk Telekom’un perakende tarifelerinin ise yine Tarife Yönetmeliği kapsamında tavan fiyat düzenlemesine tabi olduğu görülmektedir.

400 Dolayısı ile Türk Telekom’un şikayet konusunu oluşturan perakende ve toptan tarifelerinin ilgili mevzuat çerçevesinde TK tarafından belirlendiği/onaylandığı göz önüne alındığında, şikayet konusuna yönelik olarak 4054 sayılı Kanun çerçevesinde herhangi bir işlem tesis edilemeyeceği kanaatine ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve dosya kapsamına göre, şikayet konusu iddialara ilişkin olarak Türk Telekomünikasyon A.Ş. hakkında 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına ve şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.